

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

Aşı ve Yaşlılık İmajı

Prof. Dr. phil. habil. İsmail Tufan

Toplumlar yaşlılar hakkında “imajlar” yaratıyor. Bunlar yaşlılarla ilgili değildir; yaşlılığın sadece tasarımlarıdır. Kimin yaşlı olduğu belli değildir. Bağlama göre anlamı değişir. Bu yüzden zamanla kimin yaşlı olduğu ile ilgili tasavvurlarımız da değişir. Yaşlılık, bundan ne anladığımızı bağlıdır. Yaşlılık bizim “tasarımımızdır”. Sosyal Bilimlerde toplumsal olgulara “sosyal konstrüksiyon” denilmesi bir gelenek oldu. Her şeyi bir sosyal konstrüksiyon olarak kabul edebiliriz. Bunlar belli bir dünyanın yaratılmasında abartılı şekilde kullanılırlar. Hepimiz başkalarıyla birlikte aynı ortamda, aynı coğrafyada, aynı mahallede yaşamaktayız. Ama hepimizin “dünyası” farklıdır. Alman sosyal psikolog Manfred Prisching’e göre bunun sebebi “toplumsal olguların yorumsal nüfuz edişidir.” Yani biz dünyayı olduğu gibi göremiyoruz. Ona kendimize bağlı anlamlar yüklüyoruz. Çoğumuz toplumsal olguların seyircileriyiz. Bunların bize nüfuz edişinden etkileniyoruz Genellikle bunun bilincinde değiliz. Kendilerini bu etkilerden az-çok koruyabildiğine inananlar dahil bunda kesin başarıya ulaşamıyoruz. Yaşlılık bu yüzden, sadece yorumladığımız, duruma göre anlam atfettiğimiz, objektif olarak mevcut olmayan bir imajdır.

İki yıldır gündemden düşmeyen Covid-19 salgını ve yeni mutasyonları, yaşlılık imajının bir örneğini *AstraZeneca* aşısında yaşamamıza yol açtı. Önce çok övülen *AstraZeneca*, şimdilerde yaşlılara uygun, gençlere ise uygun olmayan bir aşı olarak gösteriliyor. Son zamanlarda yaşlı ve genç kavramlarımıza, bu aşı nedeniyle yeni bir imaj eklendi. “Uzmanlar” bu aşığı 60 yaş üzeri kişilere öneriyor, 59 ve daha küçük yaşlarda olan kişilere önermiyorlar.

Nereden çıktı bu? Gerçekten bilimsel kanıtlara mı dayanıyor? Bize bunu önerenler arasında da 60 yaş ve üzeri kişiler vardır ve kendileri *AstraZeneca*’yı seçtiler mi? Almanya Cumhurbaşkanı durduk yerde kameraların karşısında neden *AstraZeneca* aşısı oldu? Gerçekten ona bu aşı vuruldu mu? Bir fotoğraf bir kanıt değildir. Tek böbrekli “yaşlı adam” neden bu riski üstlensin?

Hekim arkadaşlarım var ve onlarla konuyu tartışıyoruz. Çoğunun fikri şudur: Aşılar konusunda aceleci olmamalıyız. Henüz tecrübelerimiz çok azdır ve bu aşılar alelacele üretilmiştir. Ardında milyarlık bir Pazar vardır ve herkes bu pazardan kendine bir parça koparmayı hayal ediyor. Uzmanların ne zaman tam doğruyu ve ne zaman yarı doğruyu söylediklerini bilemeyiz. Bekle ve gör, aşı konusunda en iyi taktik olarak görünüyor.

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

Uzmanlar AstraZeneca'nın 60 yaş ve üzeri kişilerde "daha az riskli" bir aşı olduğunu iddia ediyor. Daha az riskli demek, tamamen risksiz demek değildir. Ayrıca AstraZeneca, vücuduna girdiği kişinin yaşını da "bilmiyor". Böyle bir zekası olmadığına göre uzmanlar neden bu aşığı 60 yaş ve üzeri kişilere öneriyor? Öte yandan kısa bir süre öncesine kadar neden bu yaşın altında olan kişilere de önerdiler? Ölüm olayları artmaya başlayınca mı "akıllandılar"?

Önerileri sadece istatistiğe dayanıyor. İstatistiksel bulgulara göre 60 yaş ve üzeri kişiler, bu aşından daha az olumsuz etkileniyor, daha az ölüyor. Ama bunu ölenlere anlatabilseydik keşke! Keşke onlara, "üzülme sen öldün, ama bak senin yaşıtalarının çoğu kurtuluyor" diyebilseydik. Açıkça konuşmak gerekirse, bu "aşı istatistiklerinin" anlam taşımadığına inanıyorum. Çünkü "yaşımız", doğduğumuz günden beri güneş etrafında kaç defa tur attığımızı ifade ediyor. Nasıl ki gerontologlar yaşlılık ve yaş arasında kurulan ilişkilerin genelde mevcut olmadıklarının kanıtlarını ortaya koyduysalar, ileride korona aşılarının da yaşımızla alakası olmayan etkilerini öğreneceğiz.

Korona aşısı yaşlılık imajlarımızın değişmesine yol açtı. Uzmanlar 60 yaşına basınca bize yaşlı olduğumuzu anlatmaya çalışıyor. Kendilerini bu kategoriye katmıyorlar. Onlar ebedi gençliğin hayalini kurmakla meşguller.